

Introductie

Dit project gaat over de Eerste Wereldoorlog. Het is vooral een doe-project. Je werkt soms alleen, soms in tweetallen.

Tijdens het project moet je opdrachten maken. Alle opdrachten en presentaties stop je samen in een map. Die map wordt beoordeeld.

Het project bestaat uit 3 onderdelen. Het eerste deel heet **oriënteren**. Hier maak je kennis met het onderwerp Eerste Wereldoorlog. Het tweede deel heet **uitvoeren**. Je gaat aan de slag met opdrachten. Het derde deel heet

presenteren. Je laat zien wat je gedaan hebt. De meeste onderdelen zitten in je map. Er is ook een onderdeel waarbij je een powerpoint-presentatie moet maken.

Oriënteren

A. Lees de tekst hieronder:

Nationalisme

Iedereen vindt het wel belangrijk om ergens bij te horen, bijvoorbeeld bij een klas of bij een voetbalclub. Sommigen worden fan van een bepaalde popster. Zo iemand voelt zich dan thuis bij anderen die dat ook zijn.

In de 19e eeuw gingen mensen in Europa het steeds belangrijker vinden dat ze bij een bepaald volk behoorden. Een volk is een groep mensen die bij elkaar horen. Ze spreken dezelfde taal en wonen in

hetzelfde gebied. Omdat hun voorouders meestal ook altijd in dat gebied hebben gewoond hebben ze vaak hetzelfde uiterlijk (kleur haar, kleur ogen, huidskleur enzovoort).

Veel mensen wilden met hun eigen volk leven in een eigen staat. Dat is een gebied met vaste grenzen en een eigen regering. Binnen eigen grenzen kan een volk op een eigen manier leven, eigen wetten maken en zich beschermen tegen bedreiging van buiten. Trots zijn op je eigen volk, onafhankelijk willen zijn, een eigen staat voor je eigen volk willen, dat alles noemen we nationalisme. Dat komt van het Latijnse woord voor volk: *natio*.

Omstreeks 1900 waren veel Europeanen erg nationalistisch: ze hadden een grote liefde voor hun eigen volk, maar ook een grote hekel aan andere volkeren. En ze wilden laten zien dat ze niet zwakker waren dan anderen. 'Een groot volk kan geen genoeg nemen met een tweederangs rol, het wil uitsluitend de eerste plaats bekleden.' Zoiets werd in de 19e eeuw vaak gezegd. Zo groeide omstreeks 1900 de vijandschap tussen bijvoorbeeld Fransen en Duitsers.

Vragen bij *Nationalisme*

1. Vind je het belangrijk dat je bij een bepaalde groep leerlingen op school hoort?
2. Waarom is dat voor jou wel/niet belangrijk?
3. Wat wordt bedoeld met een 'volk'?
4. Wat wordt bedoeld met een 'staat'?
5. Welke 3 voordelen van een eigen staat worden in de tekst genoemd?
6. Kun je een volk noemen dat geen eigen staat heeft?
7. Wat wordt bedoeld met 'nationalisme'?
8. Wat hebben de Nederlandse vlag en het Wilhelmus te maken met 'nationalisme'?

B. We bekijken de dvd **Moord in Sarajevo.**

Bij deze dvd horen 10 meerkeuzevragen.

Franz Ferdinand

1. De moordaanslag in Sarajevo vond plaats op:
A 28 juni 1914
B 28 juni 1915
C 28 juni 1918
2. De aanslag werd gepleegd op Franz Ferdinand (een neef van keizer Franz Josef) en zijn vrouw Sophie. Welke adellijke titel had Franz Ferdinand?
A aartshertog
B baron
C kroonprins
3. Oostenrijk had in 1908 Bosnië veroverd. Een buurland van Bosnië had dat land ook wel willen hebben. Welk buurland was dat?
A Joegoslavië
B Kroatië
C Servië
4. Franz Ferdinand wilde Sarajevo bezoeken, de hoofdstad van Bosnië. Een groep jonge mannen wilde een aanslag op hem plegen. Wat was de naam van die groep?
A Black Devils
B Rode Brigade
C Zwarte Hand

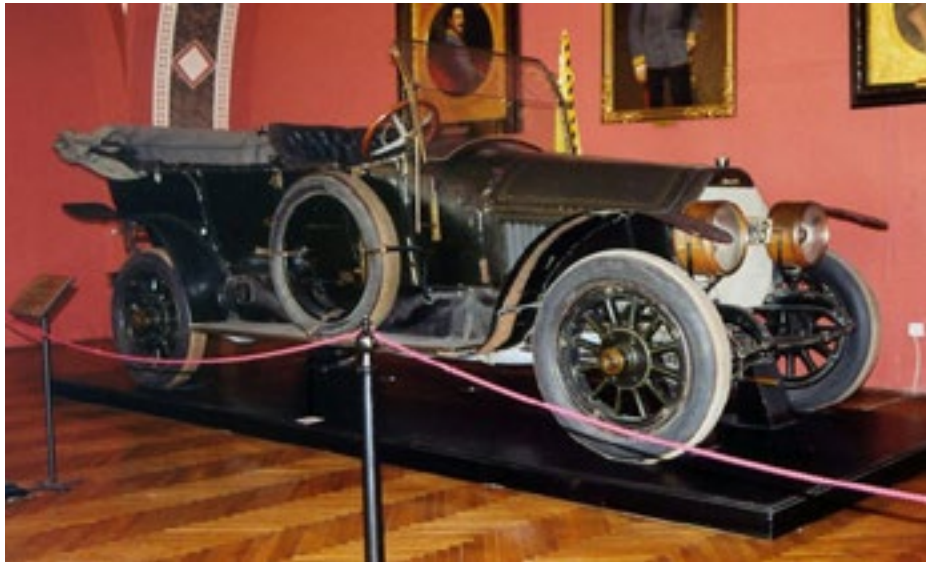
Gavrilo Princip

5. De aanslagplegers wisten de route die Franz Ferdinand door de stad zou nemen.
Hoe wisten ze dat?
- A De route was voor veel geld gekocht van een lijfwacht.
  - B De route was overal in de stad opgehangen.
  - C De route was gestolen uit het gemeentehuis.

6. Op weg naar het gemeentehuis van Sarajevo werd de **eerste** aanslag gepleegd.
Hoe werd die aanslag gepleegd?
- A Er werd een mes naar Franz Ferdinand gegooid.
  - B Iemand uit het publiek gooide een handgranaat naar de auto van Franz Ferdinand.
  - C Een als soldaat verklede terrorist schoot op Franz Ferdinand.
7. Wat was het resultaat van die eerste aanslag?
- A Sophie raakte gewond.
  - B Er vielen 3 gewonden, maar Franz en Sophie kwamen met de schrik vrij.
  - C De dader van de aanslag en tientallen omstanders kwamen om het leven.

8. Na het bezoek aan het stadhuis wilde Franz Ferdinand de gewonden bezoeken. Op de terugweg werd een **tweede** aanslag gepleegd. Wat was het resultaat?
- A Franz Ferdinand en zijn vrouw werden vrijwel op slag gedood.
  - B Franz Ferdinand raakte gewond en stierf later die dag.
  - C Franz Ferdinand overleefde ook deze aanslag. Een derde poging lukte wel.
9. Keizer Franz Josef vond de aanslag een mooie reden om zijn land verder uit te breiden. Hij verklaarde een maand na de moord de oorlog aan Servië. Welk land schoot Servië te hulp?
- A Frankrijk
  - B Duitsland
  - C Rusland

10. Wat gebeurde met de daders van de aanslag op Franz Ferdinand?
- A Ze pleegden zelfmoord toen agenten hen arresteerden.
  - B Ze vluchtten naar Servië, waar ze als helden werden onthaald.
  - C Ze werden ter dood veroordeeld of stierven in de gevangenis

De auto waarin Franz Ferdinand zat toen de aanslag in Sarajevo op hem werd gepleegd.

C. Lees de tekst hieronder:

Van pistoolschot tot wereldoorlog

In juni 1914 werd de troonopvolger van Oostenrijk-Hongarije in Sarajevo vermoord. Aartshertog Franz Ferdinand werd doodgeschoten met een pistool door een student: Gavrilo Princip.

De Oostenrijkers gaven het kleine buurland Servië de schuld. Ze verklaarden Servië de oorlog. En Servië was bondgenoot van Rusland, zodat Rusland bij de oorlog werd betrokken. Ook Oostenrijk had bondgenoten. De belangrijkste bondgenoot was Duitsland.

Binnen enkele maanden was het oorlog in heel Europa. Het werd een 'grote oorlog'. Door de bevolkingsgroei konden grote legers met miljoenen soldaten op de been worden gebracht. Via spoorlijnen konden die in korte tijd naar het front worden vervoerd.

Het werd een 'wereldoorlog' omdat ook kolonies met de Europese moederlanden meededen.

Vragen bij

Van pistoolschot tot wereldoorlog

- C1. In Sarajevo begon de Eerste Wereldoorlog.
Was het pistoolschot waarmee Franz Ferdinand werd vermoord de *oorzaak* of de *aanleiding* van de Eerste Wereldoorlog?
- C2. a. Door welk groot land werd Servië geholpen?
b. Welk groot land hielp Oostenrijk-Hongarije?
- C3. Waardoor werd de Eerste Wereldoorlog een 'grote oorlog'?
- C4. Waardoor werd de Eerste Wereldoorlog een 'wereldoorlog'?

Op pagina 6 zie je een foto van een gedenksteen in Sarajevo.

Op de steen staat de tekst:

From this place on 28 juni 1914 Gavrilo Princip assassinated the heir to the Austro-Hungarian throne Franz Ferdinand and his wife Sofia.

- C5. Vertaal de tekst in het Nederlands.

Uitvoeren

D. Lees de tekst hieronder:

Loopgravenoorlog

Bij beide partijen gingen soldaten vrolijk de oorlog in. Ze dachten vlug te winnen, maar dat viel tegen. Geen van de partijen kon de ander verslaan. Er ontstonden fronten* van honderden kilometers lengte. Overall werden enorme loopgraven aangelegd. Soldaten bestookten elkaar met kanonvuur en bestormden elkaars stellingen. Dat kostte ontelbare slachtoffers, maar het leverde bijna niets op. Jarenlang bleven de soldaten tegenover elkaar liggen.

De Eerste Wereldoorlog was een oorlog zoals er nog nooit één in Europa geweest was. Enorme verwoestingen, ontelbare slachtoffers. Een Britse soldaat vertelt: *'Ik klom uit de loopgraaf en rende in de richting van de vijand. Mijn kameraden vielen één voor één dood naast me neer. Ze werden gewoon neergemaaid door machinegeweren.'*

De aanval waarover deze soldaat vertelt, was een ramp. Op één dag sneuvelden 20.000 van zijn kameraden. In totaal stierven zo'n tien miljoen soldaten in de oorlog. Ongeveer twintig miljoen raakten gewond.

Opdracht bij D:

- * Ga naar de site <http://bit.ly/wo-1>
- * Klik op Combinatie-opdracht
- * Maak de opdracht.

* *front = slagveld, de voorste plek waar gevochten wordt*

E. Lees de tekst hieronder:

Klaproos

Het symbool van de Eerste Wereldoorlog is de klaproos (papaver). Vroeger dacht men dat de klaproos op de plek bloeide waar iemand vermoord was. Dat was de reden, zo zei men, dat veel slagvelden bezaaid waren met klaprozen. Deze bloem drinkt het bloed van de gesneuvelden en bewaart het in zijn bloembladen.

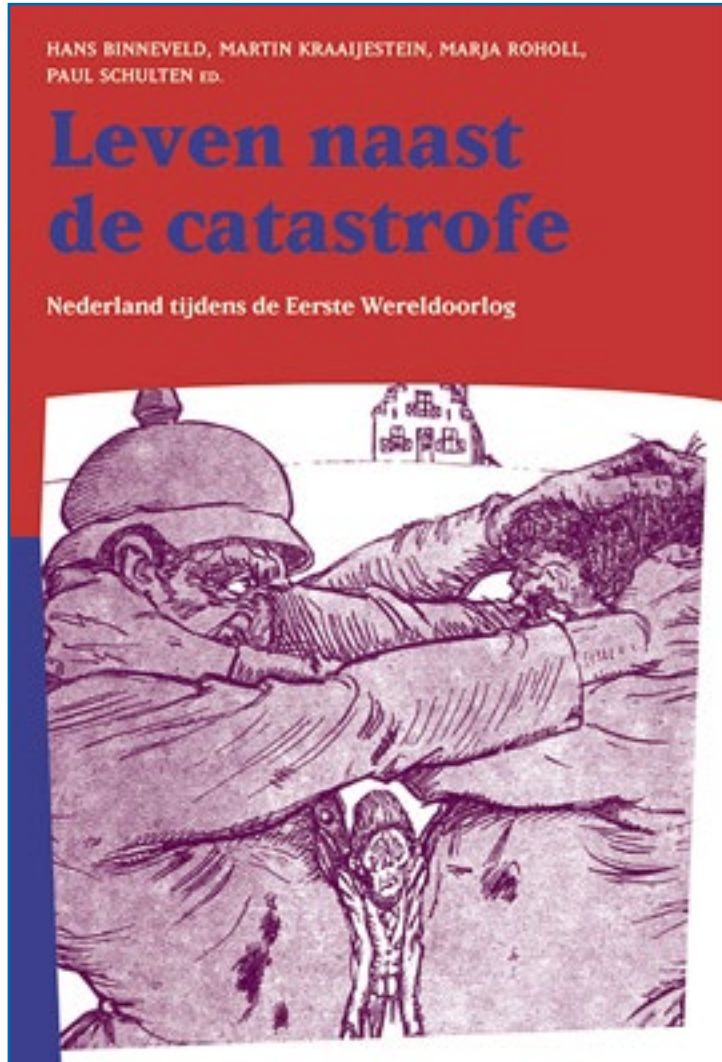
Opdracht E1:

Om de doden van de Eerste Wereldoorlog te herdenken wordt op een bepaalde dag in het jaar (Poppy Day of Klaprozendag) een klaproos gedragen.

- a. Een Amerikaanse vrouw heeft dit bedacht. Wie was zij? Wanneer heeft zij dit bedacht?
- b. De Amerikaanse vrouw wil met de verkoop van poppy's een goed doel dienen. Welk goed doel is dat?
- b. Elk jaar is Poppy Day / Klaprozendag op dezelfde dag. Wanneer is dat en wat gebeurt er die dag?

Opdracht E2:

- * Ga naar de site <http://bit.ly/wo-1>
- * Klik op *In Flanders Fields*.
- * Maak de opdracht.

F. Lees de tekst hieronder:

Nederland neutraal

Nederland deed niet mee aan de Eerste Wereldoorlog, ons land was neutraal. Toch had de oorlog belangrijke gevolgen voor Nederland.

Opdracht bij F:

* Ga naar de site <http://bit.ly/wo-1>

* Klik op Nederland neutraal.

* Bekijk en lees de bronnen.

1. Schrijf drie gevolgen op die de oorlog had voor Nederland.
2. Bekijk de afbeelding hiernaast van het boek over de Eerste Wereldoorlog. Je ziet 3 figuren. Wie stellen die figuren voor?

G. Lees de tekst hieronder:

Spionage

Nederland heeft zelf niet meegevochten tijdens de oorlog, maar sommige Nederlanders waren er wel bij betrokken. Nederlandse verpleegsters hielpen het Rode Kruis in België en... Nederland had een spionne!

Opdracht bij G:

- * Ga naar de site <http://bit.ly/wo-1>
- * Klik op Mata Hari.
- * Jij bent Mata Hari en jij geeft dus antwoord op de interviewvragen.
- * Gebruik het internet om de vragen te beantwoorden.

- H.** Jullie maken in **tweetallen** een PowerPoint-presentatie over de Eerste Wereldoorlog. De opdracht is te vinden op de site <http://bit.ly/wo-1>. Klik in het menu op *Opdracht PowerPoint*. Op de site is ook een voorbeeld te vinden (Voorbeeld PowerPoint). Denk eraan: eerst je keus aan de docent meedelen voordat je begint!

Je stuurt de presentatie naar het e-mailadres dat je docent heeft opgegeven en vraagt een bevestiging dat de mail is ontvangen!

- I.** Op de site <http://bit.ly/wo-1> vind je ook een puzzel. Maak je puzzel, noteer het woord in de verticale grijze kolom en beantwoord de vraag.